

ÖZEL HUKUK

YAKININI KAYBEDENLER İÇİN HUKUKİ İŞLEMLER

MİRASÇILIK BELGESİ (VERASET İLAMI)

Depremde bir yakınınızı kaybettiyse, mirasçı olduğunuzu ispatlamak ve hukuki işlemleri başlatmak için bu belgeyi almanız şarttır.

Neden Önemli?

Bu belge sizin o kişinin yasal varisi olduğunuzu gösteren tek resmi kanıttır.

Şunlar için bu belgeyi mutlaka almalısınız:

- Ölenin mirası üzerinde hak sahipliği
- Ölen kişinin taraf olduğu veya onun adına açılacak davaların sürdürülebilmesi
- Ölümden itibaren 4 ay içinde verilmesi gereken Veraset ve İntikal Vergisi beyannamesi
- Dul ve yetim aylığı gibi sosyal yardımlara başvurabilmek

Nereden Alınır?

Noterliklerden veya Sulh Hukuk Mahkemelerinden başvuru ile alınabilir.

Özel düzenleme ile, ülke çapındaki tüm noter ve mahkemelerden bu belgenin istenmesi sağlanabilir.

İstisnalar.

Nüfus kayıtlarında yasal mirasçı görünmeyenler, ölenin nüfus kayıtlarında halen sağ olarak görünenler, Türk vatandaşı olmayanlar veya çift vatandaşlık durumu olanlar mirasçılık belgesini noterliklerden alamaz. Bu durumlarda sadece Sulh Hukuk Mahkemesine gidilmelidir.

Belge düzenlenirken resmi kayıtlar önceliklidir. Ancak böyle bir kayıt yoksa diğer delillere bakılabilir. Bu nedenle öncelikli olan, ölümün nüfus siciline kayıdır.

GAİPLİK VE ÖLÜM KARİNESİ

Ölüm Karinesi:

- Cesede ulaşılamasa bile kişinin ölümüne kesin gözle bakılıyorsa mülki idare amirinin (Vali veya Kaymakamın) emriyle ölüm tutanağı düzenlenir.
- Bunun için bu kişinin altsoyu (çocukları, torunları), üstsoyu (anne, babası, büyükanne ve büyükbabası) veya kardeşleri dilekçe ile başvuruda bulunmalıdır.
- Yukarıda sayılan kişiler yoksa mirasçılar olayı belgeleyerek başvuruda bulunabilir.
- Ölüm karinesi durumunda başvuru yapabilmek için herhangi bir sürenin geçmesi beklenmez.
- Kişisel başvuruların yanı sıra, yetkili makamlar da durumu resmi bir yazı ile nüfus müdürlüğüne bildirerek ölümün sicile işlenmesini sağlayabilirler.

Birlikte Ölüm Karinesi:

- Aynı aileden veya birbirine mirasçı olabilecek birden fazla kişiden hangisinin daha önce öldüğü ispat edilemiyorsa, bu kişilerin hepsi aynı anda ölmüş sayılır.
- Aynı anda ölmüş sayılan bu kişiler, yasal olarak birbirlerine mirasçı olamazlar.

Gaiplik:

Kişinin ölüm tehlikesi içinde kaybolması veya kendisinden uzun süredir haber alınamaması durumunda ölümü hakkında kuvvetli bir olasılık vardır. Bu durumda gaiplik kararı alınabilir.

Kimler?

Gaiplik kararını, mirasçı olabilecek kişiler talep edebilir.

Nereye?

Gaip olacak kişinin Türkiye'deki son yerleşim yerinde bulunan Sulh Hukuk Mahkemesi.

Ne zaman?

- Gaiplik başvurusu en erken deprem tarihinden itibaren bir yıl geçtikten sonra yapılabilir.
- Mahkeme, kayıp kişi hakkında bilgi sahibi olanların beyanda bulunması için 6 ay arayla iki kez ilan verir.
- Bu ilanlara rağmen kişiden haber alınamazsa mahkeme gaipliğe karar verir.

Sonuçları?

Gaiplik kararının verilmesiyle birlikte gaibin ölümü hukuken gerçekleşmiş gibi sonuç doğurur.

HASAR TESPİTİ VE DELİLLERİN KORUNMASI

HASAR VE DELİL TESPİTİ

Tazminat davalarına temel teşkil etmesi için hasarlı malların (ev, otomobil, mobilya vb.) durumu mutlaka kayıt altına alınmalıdır.

Bu yolla internetteki görüntüleri, tazminat veya ceza davalarında kullanılabilecek resmi birer kanıt haline getirebilirsiniz.

Başvuru:

Hasarın bulunduğu yerdeki Sulh Hukuk Mahkemesine dilekçe ile başvurulur.

Kimler?

Zarara uğrayan malların sahibi sağ ise bizzat kendisi, vefat etmişse herhangi bir mirasçısı, ölüm, gaiplik, yaralanma gibi nedenlerle işlem yapamayanların eşleri ve 3. dereceye kadar akrabaları.

Nasıl Yapılır?

Bizzat veya avukat aracılığıyla noterlere başvurarak fiziken veya Türkiye Noterler Birliği'nin internet sitesi ya da e-devlet sistemi üzerinden çevrimiçi olarak başvurabilirsiniz.

Mahkemece delil tespiti yapılamamışsa:

- Yetkilendirilen kurum ve kuruluşlarca düzenlenmiş olan Hasar Tespit Raporları
- Benzer durumdaki yapılar için hazırlanan emsal hasar tespit raporlarını kanıt olarak sunabilirsiniz.

E-Tespit:

İnternetteki bilgi ve görüntüleri "e-tespit" yoluyla resmileştirebilir ve hukuki kanıt haline getirebilirsiniz.

Hangi Kanıtlar?

İnternette yer alan haberler, videolar veya görseller, özellikle yapı kayıt belgelerinin yok edilmeye çalışıldığına dair paylaşımlar.

BİNA HASAR TESPİT SÜRECİ

Bir afet sonrasında hasar tespit işlemleri, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından bölgede otomatik olarak başlatılır.

Ancak yoğunluk veya karmaşa nedeniyle hasar tespit işlemi yapılmamışsa, şu yolları izleyebilirsiniz:

- Şehir Merkezlerinde: İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri (AFAD) veya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerine gidebilirsiniz.
- İlçe ve Köylerde: Kaymakamlıklara bir dilekçe ile başvuruda bulunabilirsiniz.

Yapılan incelemelerin sonuçları resmi raporlarla kayıt altına alınır. **Sonucunuzu şu kanallardan sorgulayabilirsiniz:**

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi
- E-Devlet

Neden Önemlidir?

Hasar tespit raporu sadece binanın durumunu göstermekle kalmaz, aynı zamanda şu konularda temel belge sayılır:

- Afet sonrası yasal haklarınızın belirlenmesi.
- Devlet tarafından yapılacak yardımlardan (maddi destek, konut yardımı vb.) yararlanabilmeniz.
- Yaşanabilecek mağduriyetlerin hukuki olarak önüne geçilmesi.

İnceleme sonucunda bina şu beş kategoriden birine dahil edilir:

- Hasarsız
- Hafif Hasarlı
- Orta Hasarlı
- Ağır Hasarlı
- Acil Yıkılacak

1.

2.

3.

Binanıza verilen hasar derecesinin hatalı olduğunu düşünüyorsanız itiraz etme hakkınız vardır.

İtiraz Süresi: Raporlar ilan edildikten sonra 30 gün içinde itiraz edilmelidir.

Neden Önemlidir?

Bu süre içinde itiraz edilmezse rapor kesinleşir. Yanlışlıkla "ağır hasarlı" raporu verilen bir bina, itiraz edilmediği takdirde yıkılabilir.

KARAR

İTİRAZ / BAŞVURU SÜRESİ

DETAYLAR

● Acil Yıkılacaklar için	3 Gün	Bina derhal boşaltılır, 3 gün içinde yıkılır. Bu karara 3 gün içinde itiraz edilebilir; itiraz 3 gün içinde karara bağlanır.
● Diğer Hasar Grupları için	30 Gün	Hasar derecesinin artırılması veya azaltılması için ilan tarihinden itibaren 30 gün içinde itiraz edilebilir.
● Hasarsız Sayılanlar için	30 Gün	Binası "hasarsız" tespit edilenlerin yargıya gitmeden önce 30 gün içinde idareye başvurması zorunludur.
● Hiç Tespit Yapılmayanlar için	30 Gün	Binada inceleme hiç yapılmadıysa, ilan tarihinden itibaren 30 gün içinde başvuru yapılmalıdır.

VEFAT, YARALANMA VE MALVARLIĞI ZARARLARININ TAZMİNİ

MADDİ VE MANEVİ TAZMİNAT DAVALARI

Yapıdan Kaynaklanan Zararlar

Deprem nedeniyle ölüm, yaralanma veya malvarlığı zararı meydana gelmişse; ölen kişinin mirasçıları, yakınları, yaralanan kişiler ve eşyası ya da taşınmazı zarar gören kişiler maddi ve manevi tazminat talep edebilir.

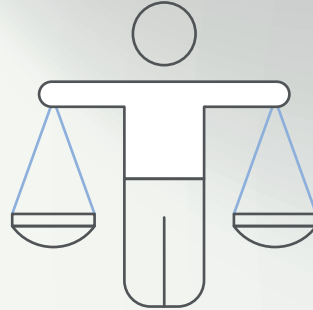
Tazminat istenebilmesi için zararın, (deprem sırasında yıkılma, çatlama, devrilme veya zarar görme) yapının kötü yapılmış ya da yeterince bakımının yapılmamış olmasından kaynaklanması gerekir.

Yapı eseri; bina, kule, direk, asansör, yol, köprü, kaldırım, pist, iskele gibi insan eliyle yapılan ve toprağa geçici ya da sürekli bağlı olan tüm yapılarıdır.

Yapının kötü yapılması ne demektir?

Bir yapının kötü yapılmış sayılması için:

- Bilimsel, teknik ve fen kurallarına aykırı yapılmış olması,
- İmar kurallarına uyulmaması,
- Kalitesiz malzeme veya işçilik kullanılması,
- Taşıyıcı sistemin uygun yapılmamış olması gerekir.

Ancak binada yaşayan kişiler taşıyıcı duvarları yıkmış, kolon kesmiş veya yapıya zarar vermişse, bu durum "birlikte kusur" sayılabilir.

Arama ve Kurtarma Faaliyetlerinden Kaynaklanan Zararlar

Enkaz altında kalan kişilerin aranması ve kurtarılması sırasında idarenin zamanında, bilimsel ve teknik kurallara uygun davranmaması nedeniyle ölüm veya yaralanma meydana gelmişse, zarar gören kişiler ayrıca maddi ve manevi tazminat isteyebilir.

KİM SORUMLU?

Kiracıysanız:

- Kiraya verene karşı kira sözleşmesine dayanarak dava açabilir.
- Yapı onarılabilecek durumdaysa ücretsiz onarım isteyebilir.
- Kiraya veren kusurlu değilse tazminat ödemeyebilir, ancak onarım yapma yükümlülüğü devam eder.

Ev veya işyeri sahibiyseniz:

Satıcıya karşı satış sözleşmesine dayanarak, Müteahhide karşı eser sözleşmesine dayanarak dava açabilir.

Yapı onarılabilecek durumdaysa:

- Ücretsiz onarım,
- Bedel indirimi talep edilebilir.

Yapı tamamen yıkılmışsa veya ağır hasarlıysa:

- Sözleşmeden dönme,
- Ödenen bedelin iadesini isteme hakkı vardır.

Satıcı, doğrudan zararları gidermekten kusuru olmasa bile sorumludur. Ancak dolaylı zararlar bakımından kusuru olmadığını ispatlarsa sorumluluktan kurtulabilir.

Yapı denetim firmaları ve teknik kişiler:

Aşağıdaki kişilere de dava açılabilir:

- Yapı denetim kuruluşları,
- Denetçi mimar ve mühendisler,
- Proje hazırlayan kişiler,
- Laboratuvar görevlileri,
- Müteahhitler.

Bu kişiler;

- Ruhsata aykırı yapı yapılması,
 - Eksik veya hatalı proje,
 - Fen, sanat ve sağlık kurallarına aykırılık,
- Kusurlu malzeme ve işçilik nedeniyle sorumlu tutulabilir.

1

2

3

4

5

6

7

DASK ve sigorta şirketleri:

DASK

DASK bulunan konutlarda, deprem nedeniyle oluşan maddi zararlar için sigorta tazminatı ödenir.

Üst sınır: 2025 yılı itibarıyla tüm yapı tiplerinde 1.725.000 TL

Başvuru yolları:

- Alo DASK 125
- e-Devlet
- SMS

Hasar tespiti tamamlandıktan sonra ödeme en geç 30 gün içinde yapılmalıdır.

Özel deprem sigortası

İsteğe bağlı deprem sigortası varsa, poliçede belirtilen limit dahilinde sigorta şirketi ödeme yapar.

Haksız fiil nedeniyle sorumluluk

Zarar gören kişiler, aralarında sözleşme olsun veya olmasın şu kişilere dava açabilir:

- Müteahhit,
- Mimar,
- Mühendis,
- Yapı denetim firması,
- Yapı sahibi.

Yapı sahibi, kusuru olmasa bile yapım bozukluğu veya bakım eksikliği nedeniyle meydana gelen zarardan sorumlu olabilir.

Belediyeler ve Bakanlık

Aşağıdaki kurumlara karşı da dava açılabilir:

- Belediyeler,
- Valilikler,
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı.

Örneğin:

- İmara açılmaması gereken alanların imara açılması,
- Hatalı yapı ruhsatı verilmesi,
- Yapı kullanım izni verilmesi,
- İmar planlarının yanlış onaylanması durumlarında bu kurumlar sorumlu olabilir.

KİMLER TAZMİNAT İSTEYEBİLİR?

Vefat Halinde

Vefat Eden Kişinin:

- Yasal mirasçıları,
- Eşi,
- Çocukları,
- Anne ve babası,
- Birlikte yaşadığı kişi,
- Nişanlısı,
- Maddi destek aldığı diğer kişiler çeşitli tazminatlar isteyebilir.

İstenebilecek zararlar:

- Cenaze giderleri,
- Kişinin vefatından önce yapılan tedavi giderleri,
- Çalışamayan süredeki gelir kaybı,
- Destekten yoksun kalma tazminatı,
- Manevi tazminat.

Yaralanma Halinde

Yaralanan kişi:

- Tedavi giderleri,
- Bakım giderleri,
- Geçici iş göremezlik nedeniyle gelir kaybı,
- Kalıcı sakatlık nedeniyle sürekli iş göremezlik zararı,
- Manevi tazminat isteyebilir.

Ağır yaralanma halinde yakınları da manevi tazminat talep edebilir.

Eşya ve Taşınmaz Zararlarında

Malı zarar gören kişiler:

- Değer kaybı,
- Onarım gideri,
- Kullanamama nedeniyle oluşan zarar,
- Geçici kullanım giderleri isteyebilir.

İspat Yükü

1

Zarar gören kişi, uğradığı zararı ispat etmek zorundadır.

2

Önceden delil tespiti yaptırılmışsa, zarar miktarı bu rapora göre belirlenir.

3

Zarar tam olarak hesaplanıyorsa, hakim olayın özelliklerine göre hakkaniyetli bir miktar belirler.

4

Destekten yoksun kalma veya bedensel zarar durumlarında zarar miktarı tam bilinmiyorsa belirsiz alacak davası açılabilir.

5

Davada, zarara olay tarihinden itibaren faiz işletilmesi de istenmelidir.

DAVA AÇMA SÜRELERİ

- Tazminatın doğmasından itibaren 2 yıl
- Her durumda rizikonun gerçekleşmesinden itibaren en fazla 6 yıl

Satıcı veya müteahhide karşı açılacak davalar

Ağır kusur varsa: 20 yıl
Ağır kusur yoksa:
Taşınmazlarda 5 yıl
Taşınırlarda 2 yıl

Sigorta şirketine karşı açılacak davalar

Yapı Denetimi Kanunu kapsamındaki davalar

- Taşıyıcı sistem için: 15 yıl
 - Taşıyıcı olmayan bölümler için: 2 yıl
- Bu süreler yapı kullanma izninden itibaren başlar.**

- Zararın ve sorumlunun öğrenilmesinden itibaren: 2 yıl
- Her durumda: 10 yıl

Deprem zararının deprem tarihinde ortaya çıktığı kabul edildiğinden, 10 yıllık süre deprem tarihinden itibaren başlar.

Haksız fiil davaları

Ceza zamanaşımı daha uzunsa

Fiil aynı zamanda suç oluşturuyorsa daha uzun ceza zamanaşımı uygulanır.

Örneğin:

- Olası kastla öldürmede: 20 yıl
- Bilinçli taksirle öldürmede: En az 15 yıl

Görevli ve Yetkili Mahkeme

Sözleşmeye Dayalı Davalarda

1

Dava şu yerlerde açılabilir:

- Davalının yerleşim yerinde,
- Deprem olduğu yerde.

Görevli mahkeme:

- Kira uyuşmazlıklarında: Sulh Hukuk Mahkemesi
- Satış, eser ve sigorta sözleşmelerinde: Tüketici Mahkemesi
- Ticari işlerde: Ticaret Mahkemesi

Haksız Fiile Dayalı Davalarda

2

Dava şu yerlerde açılabilir:

- Davalının yerleşim yerinde,
- Deprem olduğu yerde,
- Davacının yerleşim yerinde.

Görevli mahkeme Asliye Hukuk Mahkemesidir.

Arbuluculuk gerekli mi?

Tüketici ve ticari uyuşmazlıklarda dava açmadan önce arbuluculuğa başvurulması gerekir.

Arbuluculuk bürosu:

- Adliye de bulunur.
- Yoksa yazı işleri müdürlüğüne başvurulur.

Anlaşma sağlanamazsa dava açılabilir. İlk toplantıya mazeretsiz katılmayan taraf, davayı kazansa bile yargılama giderlerinden sorumlu olabilir.

İŞLETMELER İÇİN HUKUKİ İŞLEMLER

ZAYİ BELGESİ NEDİR?

Kimler defter ve belge tutmak zorundadır?

- Tacirler (ticaret yapanlar)
- Serbest meslek erbabı.

Bu kişiler

- Defter ve kayıt tutmak zorundadır.
- Bu belgeleri belirli süre saklamakla yükümlüdür.

Deprem nedeniyle

- Defterler kaybolmuş olabilir.
- Belgeler hasar görmüş olabilir.

Bu durumda kişi

- Belgeleri ibraz edemediği için Vergi cezası riskiyle karşılaşabilir. Bu riski önlemek için zayi belgesi alınmalıdır.

ZAYİ BELGESİ NASIL ALINIR?

Başvuru yapılacak yer

- İşyerinin bulunduğu yerdeki Ticaret Mahkemesi,
- Ticaret Mahkemesi yoksa Asliye Hukuk Mahkemesi.

Yazılı dilekçe ile başvuru yapılır.

Başvuru süresi ne kadar?

Normalde:

- Belgelerin kaybolduğunun öğrenilmesinden itibaren 30 gündür.
- Ancak özel düzenlemeyle uzatılabilir.

Alternatif yol?

- İl veya ilçe idare kurullarından alınan zayi belgeleri de mahkemeden alınmış belge gibi geçerlidir.

Kim başvuru yapabilir?

Kişi hayattaysa

- Kendisi
- Yetkili vekili

Kişi vefat etmişse

- Mirasçılar
- Mirasçıların vekili

MENFİ TESPİT VE SENET İPTALİ DAVALARI

Menfi tespit ve senet iptali davaları nedir?

Eğer kişi müteahhide, satıcıya veya kooperatife, bir bina veya inşaat için çek veya senet veriyse ve bu yapı depremde yıkıldıysa ve ağır hasar aldıysa menfi tespit ve senet iptali davaları açılabilir.

Davacı, "Bu senet/çek, artık mevcut olmayan (yıkılan/hasarlı) yapı karşılığı verilmiştir." iddiasında bulunabilir.

Yetkili mahkemeden borçlu olunmadığının tespiti (menfi tespit) ve verilen senet veya çeklerin iptalini talep edebilir.

Davayı kim açabilir?

Kişi hayattaysa

- Kendisi
- Yetkili avukatı

Kişi vefat etmişse

- Mirasçıları
- Mirasçıların vekilleri

İŞÇİ HAKLARI VE TAZMİNATLAR

KIDEM TAZMİNATI

- Depremde işçi vefat etmişse işçinin yasal mirasçıları işverenden kıdem tazminatı talep edebilir.

Kim?

- Kıdem tazminatı talep etmek için işçinin en az 1 yıl çalışması gerekir. Hesaplamaya; işe başlama günü ve işten çıkış günü dahil edilir ve aynı işverenin farklı işyerlerindeki çalışmaları birleştirilir.

Şartlar?

- Her tam yıl için 30 günlük ücret tutarında tazminat ödenir. Bir yıldan artan süreler için orantılı ödeme yapılır.

Ne Kadar?

- Son giydirilmiş brüt ücret üzerinden (*maaş + prim + ikramiye + para ile ölçülebilen diğer haklar*) hesaplanır.

Nasıl Hesaplanacak?

- Evet. Kıdem tazminatı, devlet memuru emeklilik ikramiyesi tavanını aşamaz. 01.01.2026 itibarıyla bu tutar: **64.948,77 TL (yıllık tavan)**

Üst sınır var mı?

- İşveren, başvuru üzerine derhal ödeme yapmak zorundadır. Gecikirse en yüksek mevduat faizi uygulanır. İşveren ödemeyi yapmazsa yasal mirasçılar dava açabilir. Bunun için şu adımların takip edilmesi gerekir:

Veraset ilamı alınır. → Arabuluculuğa başvurulur. → Anlaşma olmazsa İş Mahkemesinde dava açılır.

Ödeme Yapılmazsa?

- Alt işveren varsa** → Asıl işveren ve alt işveren birlikte sorumludur.
Kamu kurumlarında → Kamu kurumu doğrudan sorumludur.

Kim sorumlu?

- 5 yıl. Arabuluculukta geçen süre dahil değil.

Zamanaşımı Süresi?

YILLIK İZİN ÜCRETİ

İş sözleşmesi herhangi bir şekilde sona erdiğinde kullanılmayan izinler ücret alacağına dönüşür.

Ne kadar izin hakkı var?

1-5 yıl: en az 14 gün

5-15 yıl: en az 20 gün

15 yıl üzeri: en az 26 gün

18 yaş altı ve 50 yaş üstü:
en az 20 gün

Nasıl hesaplanır?

İşçinin son temel ücreti üzerinden hesaplanır.

İŞİN DURMASI HALİNDE HAKLAR

Ne zaman hak doğar?

İşyerinde iş 1 haftadan fazla süreyle durursa.

İşçinin hakları nelerdir?

İşçi sözleşmesini derhal feshedebilir ve kıdem tazminatı talep edebilir. Ayrıca çalışılmayan 1 haftalık süre için her gün yarım ücret isteyebilir.

Ek hak var mı?

İşin durduğu süre, işe yeniden başlanırsa yıllık izin hesabında çalışılmış sayılır.

İŞÇİNİN YARALANMASI HALİNDE HAKLAR

İşveren feshedebilir mi?

İşveren tazminatsız fesih yapamaz.

Ücret nasıl ödenir?

Rapor süresince ücret Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından (PTT aracılığıyla) ödenir.

Ne zaman fesih mümkün?

Rapor süresi, ihbar süresini 6 hafta aşarsa işveren kıdem tazminatı ödeyerek feshedebilir.

DEPREM İŞ KAZASI SAYILIR MI?

İşyerinde, iş nedeniyle başka bir yerde veya işe gidiş geliş sırasında meydana gelmişse iş kazası sayılır.

Sonuçları nelerdir?

Tüm tedavi giderleri SGK tarafından karşılanır.

Sürekli iş göremezlik hakkı?

Meslekte en az %10 kayıp varsa sürekli iş göremezlik geliri bağlanır.

Vefat halinde ne olur?

Şartlar sağlanırsa eşe, çocuklara ve anne-babaya ölüm aylığı bağlanır.

Arabuluculuk zorunlu mu?

Hayır. Ancak arabulucuya gidilir ve anlaşma sağlanırsa aynı konuda tekrar dava açılmaz.

Depremde işyerinde vefat ve yaralanma hâlinde işveren kusurluysa işverenden maddi ve manevi tazminat talep edilebilir.

Kim?

Yaralanan işçinin ve vefat işçi yakınları.

Zamanaşımı?

En az 10 yıl. Ceza zamanaşımı daha uzunsu o uygulanır.

ÖLÜM TAZMİNATI

Eş, küçük çocuklar veya bakmakla yükümlü olunan kişiler.

En az 1 aylık ücret, hizmet süresi 5 yıldan fazlaysa 2 aylık ücret üzerinden hesaplanır.

1 yıl çalışma şartı yoktur.

Vefat sonrası derhal ödenmelidir.

Kıdem tazminatı ile birlikte talep edilebilir.

CENAZE YARDIMI

Şart?

En az 360 gün prim ödenmiş olması gerekir.

Kimlere ödenir?

Sırasıyla eşe, çocuklara, anne-babaya, kardeşlere ödenir.

İŞVERENİN YASAL HAKLARI

Hangi durumda fesih hakkı vardır?

4857 sayılı İş Kanunu 25/III. maddesi uyarınca **“zorlayıcı sebepler”** varsa işveren, işçiye önceden bildirim yapmadan iş sözleşmesini feshedebilir.

Kıdem tazminatı ödenir mi?

Evet. Bu durumda işveren, işçinin kıdemine göre kıdem tazminatını ödemek zorundadır.

Zorlayıcı sebep nedir?

İşçiye işyerinde 1 haftadan fazla süreyle çalışmaktan alıkoyan dışsal ve kaçınılmaz olaylardır (örneğin deprem).

Hangi somut durumlarda fesih mümkündür?

- İşyerinde işin 1 haftadan fazla süreyle durmasına yol açan zorlayıcı sebep varsa.
- İşçinin hastalığının tedavi edilemeyecek nitelikte olduğu ve işyerinde çalışmasının sakıncalı olduğu sağlık kurulu tarafından tespit edilirse.
- İşçinin hastalık veya iş kazası (depremde yaralanma) nedeniyle çalışmadığı süre, ihbar süresini 6 hafta aşarsa.

Ücret ödenir mi?

İş sözleşmesinin askıda kaldığı ve işçinin çalışmadığı süreler için ücret işlemez.

ÇOCUKLARIN HAKLARI VE KORUNMASI

ÇOCUKLARIN KORUNMASI VE GENEL İLKELER

Doğal afetlerde çocukların özel korunma ihtiyaçları ortaya çıkar.

Çocuğun süreçlere katılımı bir haktır ve iyileşme süreci açısından önemlidir.

Tüm işlemlerde çocuğun ihtiyaçları gözetilmeli ve çocuğa duyarlı yaklaşılmalıdır.

Adli süreçlerde çocuklar doğru bilgilendirilmeli, yaşına uygun destek verilmeli ve hukuki yardımdan yararlanmalıdır.

ÇOCUKLARIN HUKUKİ TEMSİLİ

18 yaşını dolduran kişiler reşittir. (İstisna: erken evlilik veya mahkeme kararı)

18 yaş altı için hukuki temsilci gerekir. Temsil türleri velayet, vesayet ve kayyımlıktır.

Velayet kimde?

1. Anne ve baba evliyse birlikte.
2. Anne veya baba ölmüşse sağ kalan ebeveynde.
3. Boşanma varsa hakim tarafından belirlenir.
4. Boşanma sonrası ebeveynlerden biri ölürse sağ kalan ebeveyn velayet için dava açabilir.
5. Anne uygun değilse veya yoksa hakim vasi atayabilir veya velayeti babaya verebilir. Bunun için soybağı kurulmuş olmalıdır (tanıma/babalık davası).

Çocuğun gelişimi tehlikedeyse hakim çocuğu aileden alabilir ve vasi atayabilir. Bu süreçlerde çocuğun görüşü alınır.

Anne-baba yoksa Sulh Hukuk Mahkemesi, Çocuk Mahkemesi veya Aile Mahkemesi tarafından vasi atanabilir. Vasi çocuğun bakım ve eğitiminden sorumludur.

Kayyım ise belirli bir iş için (örneğin eğitimle ilgili işlemler) atanabilir.

ÇOCUKLARIN KİŞİSEL VERİLERİNİN KORUNMASI

Kişi tanımlayan her bilgi (fotoğraf, ses, görüntü vb.) kişisel veridir. Kişisel verilerin korunmasını istemek temel bir haktır.

Ayırt etme gücü olmayan çocuğun kişisel verilerinin kullanılması veya paylaşılmasında çocuğun veli veya vasisinin rızası aranır.

Basın ve yayın organlarının haberleri açısından da bu kural geçerlidir. Veli izin verse bile çocuk istemiyorsa kişisel veri yayımlanamaz.

KORUNMAYA MUHTAÇ ÇOCUKLAR VE ALINACAK TEDBİRLER

Kim korunmaya muhtaç sayılır?

- İhmal edilen
- İstismar edilen
- Suç mağduru olan
- Güvenliği tehlikede olan çocuklar

18 yaşından küçük herkes, reşit olsa bile bu kapsamda olabilir.

Çocuk mahkemesi veya ilgili mahkeme danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık, barınma önlemleri için karar alabilir.

Kamu kurumları, kolluk, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, Çocuğun korunmaya muhtaç olduğunu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bildirmek zorundadır.

REFAKATSİZ VEYA AİLESİNDEN AYRILMIŞ ÇOCUKLAR

Çocukların ailelerinden ayrı düşmesi riskini önlemek için çocuğun kimlik bilgileri yanında olmalı, gerekirse çocuk bilgi kartı taşınmalı, buluşma noktaları belirlenmeli, tanımadığı kişilerle gönderilmemeli, bilgiler kayıt altına alınmalıdır.

Yalnız çocuk görülürse hemen yer değiştirilmemeli, öncelikle afetzedeyi tanıyan biri araştırılmalıdır.

Şüphe halinde Alo 183 Sosyal Destek Hattı veya 112 Acil Çağrı Merkezine bildirilmelidir.

KORUYUCU AİLE UYGULAMASI

Ailesi yanında kalamayan çocuğun başka bir aile yanında yetiştirilmesidir.

Anne-babasını kaybeden ve ailesine ulaşılamamış çocuklar için uygulanır.

Koruyucu aile olmak için şartlar şunlardır.

- Türk vatandaşı olmak.
- 25-65 yaş aralığında olmak.
- Düzenli gelire sahip olmak.
- Çocukla en az 18 yaş fark olması gerekir. Eğer çocuk akrabasının yanına veriliyorsa bu yaş farkı şartı aranmayabilir.
- Türkiye’de ikamet etmek.
- En az ilkokul mezunu olmak.
- Sabıka ve sağlık açısından uygun olmak.
- Evli kişiler birlikte başvurur.

İl Aile ve Sosyal Hizmetler
Müdürlüğü’ne başvurulur.

İnceleme yapılır.

Uygun şartları taşıyan aile-
nin başvurusu kabul edilir.

Süreç düzenli olarak
denetlenir.

BAŞVURU VE DESTEK ALINABİLECEK YERLER

- Baroların çocuk hakları merkezleri
- Kadın hakları merkezleri
- Adli yardım büroları
- Adliyedeki Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğü
- Kamu Denetçiliği Kurumu (Ombudsman)
- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK)
- Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER)

YASAL UYARI

Bu Rehber, “Afet Hukukunun Mevcut Durum Analizi ile Depremzedelerin Hukuk Okuryazarlığının Psikolojik İyi Oluşları Üzerine Etkilerinin Ölçülerek Afet Hukuku Mevzuatının Anlaşılabilirliğinin Dijital Platformlar Aracılığıyla Yaygınlaştırılması” başlıklı ve 323K124 numaralı TÜBİTAK 1001 ÇABA projesi kapsamında, afetlerden etkilenen kişilerin hakları ve başvurabilecekleri hukuki yollar hakkında genel bilgilendirme ve farkındalık oluşturma amacıyla hazırlanmıştır. Rehberin hazırlanmasında, Türkiye Barolar Birliği tarafından yayımlanan Depremzedeler İçin Hukuk Rehberi’nin 2023 tarihli gözden geçirilmiş 3. baskısı temel kaynaklardan biri olarak kullanılmış; ilgili bilgiler projenin amacı, kapsamı ve hedef kitlesi doğrultusunda yeniden ele alınmış ve gerektiği ölçüde güncellenmiştir. Bununla birlikte bu Rehber, Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanmamış veya onaylanmamıştır. Rehberde yer alan açıklamalar, yayımlandığı tarihte yürürlükte bulunan mevzuat ile mevcut idari ve yargısal uygulamalar esas alınarak hazırlanmıştır. Bu bilgiler genel nitelikte olup hukuki görüş, hukuki danışmanlık veya avukatlık hizmeti teşkil etmez ve somut olayın özelliklerine göre yapılması gereken hukuki değerlendirmenin yerine geçmez. Okuyucuların, hak kaybına uğramamak için gerekli hâllerde bir avukata, ilgili baronun adli yardım bürosuna veya yetkili kurum ve kuruluşlara başvurmaları önerilir. Mevzuat, başvuru süreleri, yetkili merciler, iletişim bilgileri ve idari uygulamalar zaman içerisinde değişebilir. Özellikle afet ve acil durumlarda güncel bilgi ve yönlendirmeler için ilgili kamu kurumlarının resmî açıklamaları takip edilmelidir. Bu Rehber; acil yardım, sağlık, güvenlik, arama ve kurtarma hizmetlerinin yerine geçmez. Rehberde yer alan bilgilerin kullanılmasından veya bu bilgilere dayanılarak işlem yapılmasından doğabilecek doğrudan ya da dolaylı sonuçlardan proje yürütücüsü, proje ekibi ve İnönü Üniversitesi sorumlu tutulamaz. Bu Rehberde yer alan görüş ve değerlendirmeler proje ekibine ait olup TÜBİTAK’ın kurumsal görüşlerini yansıtmaz. Rehberden, kaynak gösterilmek ve içeriğin anlamı değiştirilmemek kaydıyla, kişisel ve ticari olmayan amaçlarla yararlanılabilir.